

Зима О.Б.

**ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ЗГІДНО
КОНЦЕПЦІЇ ЖИТТЄДАЙНОГО РОЗВИТКУ**

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і
торгівлі» м. Полтава*

Zyma Oleg

**SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONCEPTUAL PROBLEMS IN
TOURISM INDUSTRY OF UKRAINE**

Poltava University of Economics and Trade, Poltava

Аннотація. В роботі розглянуто основні проблеми пов'язані із генезою туристичної галузі України та її подальшим розвитком у руслі концепції сталого розвитку, яку автори пов'язують із застосуванням механізмів державно-приватного партнерства. Ефективність управління потенціалом розвитку туристичної галузі України і є предметом наукового інтересу авторів.

Ключові слова: туристична індустрія, сталий розвиток, публічно-приватне партнерство

Abstract. In this paper we describe important problems in genesis of Ukrainian tourism industry . The authors are explored mechanisms of public-private partnership efficiency according to sustainable development concept accepted by the tourism industry. The tourism development model is more impacting in applicate phenomenon.

Key words: sustainable development, tourism, industry, public-private partnership.

На даний момент 17 цілей сталого розвитку, ухвалені Організацією Об'єднаних Націй та затверджені 193 країнами світу, замінили «цілі розвитку

тисячоліття», дія яких закінчилася в 2015 році. До цього «партнерства заради досягнення цілей» включено окрім відповідального використання природних ресурсів, сталий розвиток міст та доступну, надійну і сучасну енергетику, стійку інфраструктуру, сприяння стійкій індустріалізації і стимулювання інновацій, просування інтегрованого та сталого економічного зростання, зайнятості та гідної роботи для всіх, просування обґрунтованих інтегрованих спільнот та інші, що заключені у 169 основних цільових показників [1], та створюють передумови до розвитку туристичної індустрії.

Довкола поняття "sustainable development" існує чимало недоречностей. Так законодавчо усталений переклад "сталий розвиток" як такий, неповносправно відповідає сутності нової парадигми стратегічного планування розвитку людства. "Sustainable development" - це скоріше життєдайний та життєвідтворювальний розвиток, а «сталий» – це лише постмодерний мовний хештег. У цій новій парадигмі нічого нового немає, адже і дві тисячі років тому і Сенека, і Христос визначали поміркованість споживання як основу життєдайності суспільства. Механізми реалізації завдань по виживанню досліджуємих систем визначають далекоглядну життєдайну мету, що виходить за рамки життя одного покоління, отже розвиток із повноцінним відтворенням життєвих систем є аксіома, яку не треба доводити [2].

В 2012 році в Декларації по підсумках щорічної зустрічі світові лідери країн Групи двадцятки (G20) вперше визнали важливість подорожей і туризму як рушійної сили росту і відновлення економіки та засобу створення нових робочих місць [3]. Туризм є важливою бюджетонаповнюючою галуззю багатьох країн. Крім того міжнародний туризм є активним джерелом надходжень іноземної валюти і здійснює вплив на платіжний баланс країн [4].

Необхідність моніторити «голландську хворобу» [5], відслідковувати регресивний вплив військового та інших форс-мажорних факторів на цілі промислові регіони та природні басейни, зарегуляція державної політики у сфері машинобудування та ІТ, і різка зміна безпекової моделі вивели туристичну сферу України на нову орбіту. «...Туризм в Україні - це ключова

галузь економічної системи держави, розвиток якої повинен забезпечити відкритість вітчизняної економіки, підсилити демократичність та євроінтеграційний курс держави» [6].

Значне коливання курсу національної валюти стало тим «вікном можливостей» яке дало суттєві додаткові переваги в'їзному туризму загалом. Диверсифікація якісно та кількісно внутрішніх дестинацій, через мультиплікатор, відображається на потенціалі внутрішнього туристичного ринку, диктуючи новітні вимоги щодо рівня гостинності. Таким чином, тенденція до зменшення еластичного сегменту попиту, особливо на закордонний виїзний туризм, дало поштовх до відчутного росту нових національних туристичних регіонів.

За роки незалежності держава для реального розвитку туристичної сфери більше семи разів реформувала адміністративну модель управління туризму. Руїнування централізованої системи фінансування та затяжна приватизація успадкованих пострадянських туристичних ресурсів призвела спочатку обвального занепаду туристичного сектору, а потім до поступової втрати його частин. Це сформувало дещо хаотичну модель національного туризму у період відсутності власної глобальної стратегії розвитку і, як наслідок, виконання взятих на себе міжнародних та внутрішніх зобов'язань [7].

Формування чітких євроатлантичних прагнень, покращення інвестиційного клімату та стабілізація власної валюти, поступове удосконалення законодавчої бази, орієнтація та перехід на світові загальноприйнятні стандарти через твінінгування з європейською законодавчою базою створили передумови для пошуків оптимальної національної туристичної моделі. Поступове підняття рівня добробуту населення та реалізація непересічних процесів у туристичній індустрії України, пов'язані із проведенням чемпіонату Євро-2012 та Євробаченнями дали можливість переносити вплив форс-мажорних факторів та стали своєрідним маркером, що підкреслив його стійкість до регресивних чинників різного рівня, відкрив нові можливості до швидкого кардинального переформатування галузі,

незважаючи на втрату цілих туристичних регіонів, зміни його внутрішньої структури та валових показників.

До внутрішніх переваг національного туризму слід віднести такі, як наявність морського узбережжя з відносно м'яким кліматом; можливість організації гірськолижних курортів; існування джерел з мінеральною водою і лікувальними грязями; архітектурні, інші пам'ятки [8], наявність частини інфраструктури, що сформувалось до Євро 2012, а також процесів відбудови транспортних шляхів країни в рамках розширення міжнародних транспортних коридорів. Маючи черговий рушій – проведення Євробачення в 2017 році варто максимально використати шанси для реалізації намічених стратегічних завдань.

Все це є доказом того, що на даному етапі туристична діяльність в Україні досягла певного рівня, який слід охарактеризувати як індустріальний етап розвитку. Виявом ефективності туристичної індустрії слід вважати її внесок у національну економіку, стан туристичної інфраструктури, прибутковість і якість туристичних потоків та офіційно визнаний статус даного феномену. Досягнення туристичної сфери статусу галузі вимагає нових якісних підходів до її управління. Так для застосування європейської моделі управління такою галуззю необхідно авторами пропонується: 1) створення окремого діалогоздатного органу управління з чіткими програмами та ефективним бюджетом розвитку, 2) організація координованої та розгалуженої мережі представництв у інших країнах із значним потенціалом туристичних інвестицій, 3) ревіталізація та розширення життєздатної мережі внутрішніх туристичних центрів, 4) налагодження якісного багатоваріантного транспортного сполучення, 5) активна стратегічна співпраця із міжнародними організаціями та країнами-партнерами, 6) чітка позиція щодо дерегулювання туристичного бізнесу, 7) прозорість та декорумпованість адміністративних та бізнес-процесів.

Все це неможливо без залучення світових і європейських фінансових інститутів. Така співпраця має свої прогресивні та типові моделі у сфері проектування, будівництва, експлуатації, управління в різних формах співпраці на засадах публічно-приватного партнерства: концесій, кластерів тощо.

Висновки. Не зважаючи на значні втрати низки туристичних ресурсів як окремих елементів інфраструктури так і цілих унікальних регіонів та напруження, що спричиняється дією військового фактору, Україна має значний потенціал для участі у світовому процесі розвитку туристичної індустрії. Підтримка рейтингу і міжнародного авторитету, утримання інтересу до країни як до передбачуваного стабільного партнера та непересічного гравця на світовому ринку може здійснюватись шляхом диверсифікації діяльності та подальшого розкриття власного туристичного потенціалу через залучення додаткових фінансових ресурсів в рамках цілей життєдайного (сталого) розвитку. Основним дієвим економічним механізмом в реалізації задуманої стратегії мають стати різновиди механізмів державно-приватного партнерства.

Список використаних джерел:

1. The Global Goals For Sustainable Development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice>
2. Зима О.Б. Особливості механізмів державно-приватного партнерства в туристичній сфері на засадах "sustainable development". Матеріали Міжнародної наукової конференції «Підготовка фахівців для сталого розвитку: досвід, проблеми, перспективи». Львів-2014
3. G20 update. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.boell.org/sites/default/files/g20_update_13_rus.pdf
4. Світова туристична організація UNWTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unwto.org>
5. Штанько О. Д., Сагайдачна О. Б. Голландська хвороба» в економіці України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://int-konf.org/konf122015/1193-kandidat-ekonomichnih-nauk-shtanko-o-d-sagaydachna-o-b-gollandska-hvoroba-v-ekonomc-ukrayini.html>
6. Finance & Development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2014/03>

7. Криховецький І. З. Туристична індустрія України: стан, проблеми та перспективи розвитку Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького. - 2011. - №3. - С.158-166. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/kryhoveckyj.htm

8. Романюк С. Туристична галузь України: руїна чи низький старт? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://novosti-turbiznesa.info/article/turistichna_galuz_ukraini_ruina_chi_nizkij_start_.html